

Laaja hyvinvointikertomus vuosilta 2021-2024 ja hyvinvointisuunnitelma vuosille 2025-2029

Yhteisölautakunta 24.04.2025 § 28

Valmistelija hyvinvointisuunnittelija Anna Mäkelä

Lempäälän kunnan hallintosäännön 5. luvun Toimielimen tehtävät ja toimivallan jako, 5 § Yhteisölautakunnan tehtävät ja toimivalta, kohdan 6 mukaan yhteisölautakunta vastaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimenpiteiden koordinoinnista.

Lain sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021) mukaan ”kunnan on seurattava kuntalaisten elinoloja, hyvinvointia ja terveyttä sekä niihin vaikuttavia tekijöitä alueittain ja väestöryhmittäin. Kunnassa on raportoitava kuntalaisten hyvinvoinnista ja terveydestä, niihin vaikuttavista tekijöistä sekä toteutetuista toimenpiteistä valtuustolle vuosittain. Lisäksi kunnassa on valmisteltava valtuustolle valtuustokausittain hyvinvointikertomus ja -suunnitelma edellä mainituista asioista.”

Lempäälän kunnan hyvinvointikertomusta vuosilta 2021-2024 ja hyvinvointisuunnitelmaa vuosille 2025-2029 valmistellaan kahtena erillisenä asiakirjana. Asiakirjojen valmistelua on toteutettu kuluneena keväänä rinnakkain ja yhteiskehittämällä.

Valmisteluun ovat osallistuneet yhteisölautakunta, kunnan johtoryhmä, hyvinvointityöryhmä, ikäryhmittäiset kumppanuustiimit ja vaikuttamistoimielimet. Valmistelua varten on järjestetty kolme työpajaa ammattilaisille ja vaikuttamistoimielinten jäsenille. Lisäksi hyvinvointikertomusta ja hyvinvointisuunnitelmaa on käsitelty vaikuttamistoimielinten kokouksissa helmi-huhtikuussa 2025. Järjestöt ja asukkaat ovat päässeet vaikuttamaan hyvinvointikertomuksen ja hyvinvointisuunnitelman sisältöihin kevään aikana erilaisten tapahtumien yhteydessä toteutetuissa työpajoissa sekä hyvinvointifoorumissa.

Hyvinvointikertomus 2021-2024

Hyvinvointikertomusluonnos käsittää viisi päälukua, joista ensimmäisessä esitellään hyvinvoinnin, terveyden ja osallisuuden edistämisen käsitteitä, yhteistyörakenteita, ohjaavaa lainsäädäntöä sekä asiakirjoja ja raportointikäytäntöjä Lempäälässä.

Hyvinvointikertomuksen toiseen osaan on koottu tietoa hyvinvointiin vaikuttaneista ilmiöistä ja lempääläisten hyvinvoinnin tilasta vuosilta 2021-2024. Hyvinvoinnin tilaa käsitellään luvussa ikäryhmittäin. Hyvinvoinnin tilaa kuvaavista valtakunnallisesti kerätyistä indikaattoritiedoista valmistellaan hyvinvointikertomuksen liitteeksi powerbi-työkalu, joka mahdollistaa tietojen tarkastelun myös sukupuolittain ja tulosten vertailun Tampereen seutukunnan kuntien kesken.

Hyvinvointikertomusluonnoksen kolmas luku sisältää hyvinvoinnin, terveyden ja osallisuuden edistämisen toimenpiteiden arvioinnin vuosilta 2021-2024. Luvussa on käsitelty tehtyä hyvinvointityötä hyte-kertoimen indikaattoritiedoilla arvioituna, hyvinvoinnin ja osallisuuden edistämisen yhteistyön ja koordinoinnin näkökulmasta sekä kuluneen valtuustokauden hyvinvointisuunnitelman teemojen mukaan.

Neljännessä hyvinvointikertomuksen luvussa kootaan yhteen johtopäätöksiä Lempäälän vahvuuksista ja kehittämiskohteista hyvinvoinnin edistämiseksi ja viidennessä luvussa esitellään hyvinvointikertomuksen valmistelu- ja päätöksentekoprosessi.

Hyvinvointikertomus 2021-2024 valmistuu päätöksentekoon toukokuussa 2025.

Hyvinvointisuunnitelma 2025-2029

Hyvinvointisuunnitelman valmistelu jatkuu syksyllä 2025 samanaikaisesti Lempäälän kuntastrategian päivittämisen kanssa. Yhteisölautakunnan ohjauksen mukaisesti hyvinvointisuunnitelma etenee päätöksentekoon loppuvuodesta 2025 uuden hyvinvointi- ja elinvoimalautakunnan jäsenten perehdyttyä hyvinvoinnin edistämisen kokonaisuuteen.

Lisätietoja:

hyvinvointisuunnittelija Anna Mäkelä 040 195 4884

yhteisöjohtaja Jarkko Rikkilä 040 612 6986

Esittelijä	Yhteisöjohtaja
Päätösehdotus	Yhteisölautakunta käy lähetekeskustelun valmistelussa olevasta hyvinvointikertomuksesta.
Päätös	Yhteisölautakunta kävi lähetekeskustelun valmistelussa olevasta hyvinvointikertomuksesta.

Merkittiin pöytäkirjaan, että hyvinvointisuunnittelija Anna Mäkelä oli asiantuntijana läsnä tämän pykälän käsittelyssä klo 18:36-19:08 ja poistui kokouksesta klo 19:08.

Merkittiin pöytäkirjaan, että kokouksessa pidettiin tauko klo 19:09-19:18 tämän pykälän päätöksenteon jälkeen. Tauon jälkeen puheenjohtaja totesi läsnäolijat sekä kokouksen lailliseksi ja päätösvaltaiseksi.

Yhteisölautakunta 15.05.2025 § 38
643/00.01.02/2024

Valmistelija hyvinvointisuunnittelija Anna Mäkelä

Lempäälän kunnan hallintosäännön 5. luvun Toimielimen tehtävät ja toimivallan jako, 5 § Yhteisölautakunnan tehtävät ja toimivalta, kohdan 6 mukaan yhteisölautakunta vastaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimenpiteiden koordinoinnista.

Lain sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021) mukaan ”kunnan on seurattava kuntalaisten elinoloja, hyvinvointia ja terveyttä sekä niihin vaikuttavia tekijöitä alueittain ja väestöryhmittäin. Kunnassa on raportoitava kuntalaisten hyvinvoinnista ja terveydestä, niihin vaikuttavista tekijöistä sekä toteutetuista toimenpiteistä valtuustolle vuosittain. Lisäksi kunnassa on valmisteltava valtuustolle valtuustokausittain hyvinvointikertomus ja -suunnitelma edellä mainituista asioista.”

Hyvinvointikertomus 2021-2024

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön tavoitteena on vaikuttaa kuntalaisten elämän sujuvuuteen, elämänlaatuun ja kokemukseen toimivasta arjesta Lempäälässä. Kuntalain (410/2015) 1 §:n 2 momentin perusteella ”Kunta edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa sekä järjestää asukkailleen palvelut taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestävällä tavalla”. Lempäälän kunnan kuntastrategia sekä Lempäälän kunnan laaja hyvinvointikertomus vuosilta 2017–2020 ja hyvinvointisuunnitelma vuosille 2022–2024 ohjaavat lakien ohella Lempäälässä toteutettavaa hyvinvoinnin, terveyden ja osallisuuden edistämistyötä. Lempäälän kunnan laajaan hyvinvointikertomukseen 2021–2024 on koottu tietoa lempääläisten hyvinvoinnista päättyvän valtuustokauden ajalta sekä kuvattu Lempäälässä toteutunutta hyvinvoinnin edistämistyötä vuosina 2021–2024. Hyvinvointikertomuksen pohjalta laaditaan syksyllä 2025 valmistuva hyvinvointisuunnitelma vuosille 2025–2029.

Valtuustokauden alkaessa vuonna 2021 hyvinvoinnin edistämisen toimintakenttä Lempäälässä oli hyvin erinäköinen kuin valtuustokauden päättyessä vuonna 2025. Vuosina 2021 ja 2022 hyvinvoinnin edistämisen toimenpiteiden toteutumiseen vaikuttivat edelleen vahvasti koronapandemiaan liittyvät toimintojen ja kokoontumisten rajoitustoimet. Vuosina 2021 ja 2022 hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtäväkenttään Lempäälän kunnassa kuuluivat silloisen hyvinvointilautakunnan alaiset sosiaali- ja terveystoimet. Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut siirtyivät vuoden 2023 alusta Pirkanmaan hyvinvointialueen vastattaviksi ja toteutettaviksi. Kuluneella valtuustokaudella toteutui myös toinen laaja hallinnollinen uudistus, kun työllisyyspalvelut siirtyivät valtiolta kuntien vastuulle ja Tampereen seudun työllisyysalue aloitti toimintansa vuoden 2025 alusta alkaen.

Kulunutta kautta ja nykyistä yhteiskunnallista toimintaympäristöä on luonnehdittu myös muuttuvaksi ja monikriisiseksi. Koronapandemia, energiakriisi ja geopolitiikka korostavat varautumisen sekä yhteiskunnan rakenteiden ja väestön henkisen kriisinkestävyyden vahvistamisen merkitystä, missä myös kunnan toteuttamalla hyvinvointityöllä on roolinsa.

Lempääläisten hyvinvoinnin tila 2021-2024

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen vuoden 2025 väestön terveys- ja hyvinvointikatsauksen mukaan suurin osa suomalaisista kokee elämänsä turvallisiksi ja on toiveikas tulevaisuuden suhteen. Kokemus hyvinvoinnista on kuitenkin monilta osin heikentynyt koko valtakunnan tasolla viime vuosina: tyytyväisyys elämään ja onnellisuuden kokemukset ovat vähentyneet. Valtakunnalliset hyvinvointi-ilmiöt ovat varsin selkeästi tunnistettavissa myös lempääläisten arjessa, mikä ilmenee lempääläisten hyvinvointia kuvaavien indikaattoreiden, Lempäälän hyvinvointikyselyiden sekä hyvinvoinnin edistämisen yhteiskehittämistyöpajoissa kerättyjen arjen ilmiötietojen perusteella. Ammattilaiset nostavat esille asukkaiden huolet maailmantilanteesta, myös epävarmuus on lisääntynyt ja asukkaiden arkeen vaikuttaa heikentynyt taloustilanne.

Vaikka valtaosa lempääläisistä voi hyvin, useilla hyvinvoinnin osa-alueilla tunnistetaan polarisaatiota ja hyvinvointieroja. Tulevaisuuteen epävarmuus, turvattomuuden kokemukset, yksinäisyys, merkityksettömyyden kokemukset ja mielen hyvinvoinnin haasteet ovat

kaikkia ikäryhmiä koskettavia esiin nousevia hyvinvointihuolia. Myös liikkumattomuus ja yksipuolinen liikkuminen, kiire, levon ja palautumisen puute sekä nopeiden mielihyvän lähteiden hakeminen niin ravitsemuksen, ruutuajan kuin päihteidenkin suhteen ovat tunnistettuja hyvinvointiin liittyviä ilmiöitä Lempäälässä. Maksuttomien matalan kynnyksen ja ihmisten tukiverkostoja vahvistavien arjen palveluiden ja toimintojen tarve on kasvanut. Ajassa tunnutaan kaivattavan myös merkityksellisyyden kokemusten vahvistumista ja mahdollisuuksia yhdessä tekemiseen ja olemiseen.

Hyvinvointikertomuksen valmistelun kuluessa on pyritty kehittämään hyvinvointiedolla johtamista ja hyvinvointitiedon visualisointia. Terveiden ja hyvinvoinninlaitoksen määrittelemät hyvinvointikertomuksen vähimmäistietosisältöindikaattorit löytyvät hyvinvointikertomuksen oheismateriaalina toimivasta powerbi-työkalusta, joka mahdollistaa tietojen tarkastelun sukupuolittain ja tulosten vertailun Tampereen kaupunkiseudun kuntien kesken sekä hyte-kertoimen osalta koko Pirkanmaan kuntien kesken: Lempäälän hyvinvointiraportti 2024: hyvinvointi-indikaattorit.

Toteutunut hyvinvoinnin edistämistyö ja johtopäätökset

Toteutunutta hyvinvoinnin edistämistyötä voidaan arvioida vuoden 2023 alusta valtakunnallisesti käyttöön otetulla hyte-kertoimella. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtiosuuden lisäosa eli hyte-kerroin on kannustin, joka tarkoittaa, että kuntien rahoituksen valtiosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. Vuoden 2024 tiedoilla Lempäälän kunnalle maksettava valtiosuuden lisäosa on 555 500 euroa. Valtuustokauden aikana Lempäälän kunnan saama valtiosuus on kasvanut yli 100 000 euroa.

Onnistunut ja vaikuttava hyvinvointityö edellyttää jatkossakin yhteistyötä yli palvelualue- ja organisaatorajojen niin arjessa palvelujen tasolla kuin johtamisessakin. Lempäälän kunnan hyvinvoinnin edistämisen yhteistyörakenteen on koettu kuluneella kaudella selkiyttäneen hyvinvointityön sisältöjä. Yhteistyörakenteen vahvuutena on nähty tiedon jakaminen organisaatorajat ylittävästi. Tulevassa hyvinvointisuunnitelmassa on syytä määritellä selkeät yhteisen hyvinvoinnin, terveyden ja osallisuuden edistämistyön tavoitteet ja toimenpiteet, joilla ajankohtaisiin hyvinvointihuoliin Lempäälässä tartutaan. Lisäksi hyvinvointisuunnitelmaan tulee kirjata tulevan kauden tavoitteiden toteutumista ja vaikutuksia arvioivat mittarit sekä määritellä tavoitteiden toteutumista edellyttävät yhteistyön rakenteet, joissa kaikenikäisten lempääläisten ääni tulee kuuluviin ja joissa hyvinvointityön tavoitteellinen yhteistyö ja hyvinvointityön johtaminen mahdollistuvat sujuvasti.

Lisätietoja:

hyvinvointisuunnittelija Anna Mäkelä 040 195 4884

yhteisöjohtaja Jarkko Rikkilä 040 612 6986

Esittelijä

Yhteisöjohtaja

Päätösehdotus

Yhteisölautakunta päättää hyväksyä Lempäälän kunnan laajan hyvinvointikertomuksen vuosilta 2021-2024 ja esittää kunnanhallitukselle ja edelleen kunnanvaltuustolle laajan hyvinvointikertomuksen 2021-2024 hyväksymistä.

Lisäksi Lempäälän kunnan laaja hyvinvointikertomus 2021-2024

lähetetään tiedoksi lautakunnille kunnanvaltuuston hyväksymiskäsittelyn jälkeen.

Päätös

Yhteisölautakunta päätti hyväksyä Lempäälän kunnan laajan hyvinvointikertomuksen vuosilta 2021-2024 ja esitti kunnanhallitukselle ja edelleen kunnanvaltuustolle laajan hyvinvointikertomuksen 2021-2024 hyväksymistä.

Lisäksi Lempäälän kunnan laaja hyvinvointikertomus 2021-2024 lähetetään tiedoksi lautakunnille kunnanvaltuuston hyväksymiskäsittelyn jälkeen. Pykälä tarkistettiin kokouksessa.

Merkittiin pöytäkirjaan, että hyvinvointisuunnittelija Anna Mäkelä oli asiantuntijana läsnä pykälän käsittelyn ajan klo 17:07-18:08. Anna Mäkelä poistui kokouksesta klo 18:08.

Merkittiin pöytäkirjaan, että kokouksessa pidettiin tauko klo 18:08-18:18 tämän pykälän päätöksenteon jälkeen. Tauon jälkeen puheenjohtaja totesi läsnäolijat sekä kokouksen lailliseksi ja päätösvaltaiseksi.

Tiedoksi

kunnanhallitus, kunnanvaltuusto